भिटामिन 'एम' निबन्धसङ्ग्रह

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र सङ्काय
नेपाली विषय अन्तर्गत स्नातकोत्तर तह दोस्रो वर्षको
दसौँ पत्रको प्रयोजनका लागि प्रस्तुत

सिर्जनापत्र

शोधार्थी
काशिनाथ ज्ञवाली
नेपाली केन्द्रीय विभाग
कीर्तिपुर, काठमाडौँ
२०७०

त्रिभुवन विश्वविद्यालय
मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र सङ्काय
नेपाली केन्द्रीय विभाग
कीर्तिपुर

स्वीकृति पत्र

त्रिभुवन विश्वविद्यालय मानविकी तथा समाजिक शास्त्र सङ्कायअन्तर्गत विश्वविद्यालय क्याम्पसका विद्यार्थी श्री काशिनाथ ज्ञवालीले स्नातकोत्तर तहको नेपाली विषयको दसौँ पत्रको प्रयोजनका निम्ति प्रस्तुत गरेको 'भिटामिन एम' निबन्धसङ्ग्रह शीर्षक सिर्जनापत्र स्वीकृत गरिएको छ ।

सिर्जनापत्र मूल्याङ्कन समिति

....

१. प्रा.डा. देवीप्रसाद गौतम

(प्रमुख, नेपाली केन्द्रीय विभाग कीतिपुर)

....

२. डा. कृष्णहरि बराल (शोध निर्देशक)

....

३. ....(बाह्य परीक्षक)

मिति: २०७०/०४/

निर्देशकको मन्तव्य

'भिटामिन एम' नामक प्रस्तुत सिर्जनापत्र श्री काशिनाथ ज्ञवालीले मेरो निर्देशनमा तयार पार्नुभएको हो । स्नातकोत्तर तह द्वितीय वर्षको दसौँ पत्रको प्रयोजनका लागि लगनशीलताका साथ तयार पारिएको सिर्जनापत्र उपयुक्त र स्तर सुहाउँदो देखिएकाले आवश्यक मूल्याङ्कनका लागि नेपाली केन्द्रीय विभागसमक्ष पेस गर्दछु ।

....

डा. कृष्णहरि बराल
शोध निर्देशक
नेपाली केन्द्रीय विभाग,
विश्वविद्यालय क्याम्पस,
त्रिभुवन विश्व विद्यालय, कीर्तिपुर

कृतज्ञताज्ञापन

प्रस्तुत सिर्जनापत्र त्रिभुवन विश्वविद्यालय, मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र सङ्कायअन्तर्गत नेपाली स्नातकोत्तर शिक्षण कार्यक्रम, विश्वविद्यालय क्याम्पस, कीर्तिपुर दोस्रो वर्ष दसौँ पत्रको प्रयोजनका लागि श्रद्धेय गुरु कृष्णहरि बरालको कुशल निर्देशनमा तयार पारेको हुँ । उक्त सिर्जनापत्र तयार गर्ने सन्दर्भमा आइपरेका विविध बाधा-व्यवधान र चुनौतीसँग जुध्ने प्रेरणा प्रदान गरी सही मार्ग निर्देशन गर्नुहुने निर्देशक बरालज्यूप्रति सर्वप्रथम हार्दिक कृतज्ञता ज्ञापन एवम् श्रद्धाभाव अर्पण गर्दछु ।

प्रस्तुत सिर्जनापत्र लेखनका लागि प्रस्ताव स्वीकृत गरिदिनुभएकामा नेपाली केन्द्रीय विभाग प्रमुखप्रति म हार्दिक कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछु । त्यस्तै गरी प्रस्तुत सिर्जना पत्र तयारीका लागि आवश्यक सामग्री एवम् जानकारी प्रदान गरी सहयोग प्रदान गरिदिएकामा केन्द्रीय पुरतकालयका कर्मचारीहरूप्रति आभारी छु । यस सिर्जना पत्रको तयारीका सिलसिलामा प्रत्यक्ष वा परोक्ष रूपमा उचित राय सुझाव दिएर सहयोग गर्नुहुने महेन्द्ररत्न क्याम्पस ताहाचलमा प्राध्यापनरत हास्यव्यङ्ग्य स्रष्टा तथा समीक्षक नरनाथ लुइँटेलप्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु ।

सिर्जना शीर्षक चयनदेखि सिर्जनापत्रको अन्तिम स्वरूप तयार गर्दासम्म आइपरेका विविध समस्याहरू समाधान गर्न सहयोग तथा अन्य विविध कठिन चुनौतीहरूलाई चुनौति नै सम्झेर साथ दिने मेरा दाजु भुवन अर्यालको सहयोग र सुझावप्रति म अत्यन्त ऋणी छु ।

प्राविधिक कठिनाइ र व्यावसायिक व्यस्तता हुँदाहुँदै पनि लगनशीलतापूर्वक समयमा नै कम्प्युटर टाइप तथा सेटिङमा व्यवस्थित ढङ्गले काम गरिदिने भाइ निर्मल ज्ञवाली र भान्जी विजया अर्याललाई धन्यवाद व्यक्त गर्दछु ।

अन्त्यमा म यस सिर्जनापत्रको समुचित मूल्याङ्कनका लागि नेपाली केन्द्रीय विभाग कीर्तिपुरसमक्ष पेस गर्दछु ।

मिति : २०७०/०४/२१
शैक्षिक सत्र : २०६५/०६६

प्रस्तोता
काशिनाथ ज्ञवाली
नेपाली केन्द्रीय विभाग
कीर्तिपुर, काठमाडौँ

विषय सूची

अध्याय- १	पृ.
सिर्जनात्मक पत्रको परिचय	१
१.१ विषय परिचय	२
१.२ सिर्जनापत्रको समस्या	२
१.३ सिर्जनात्मक पत्रको उद्देश्य	२
अध्याय- २	
निबन्ध सिद्धान्त	४
२.१ निबन्धको परिभाषा	५
२.२ निबन्धको स्वरूप	६
२.३ निबन्धका तत्वहरू	६
२.४ नेपाली निबन्धको विकासक्रम	८
२.४.१ पृष्ठभूमि	८
२.४.२ प्राथमिक काल	९
२.४.३ माध्यमिक काल	९
२.४.४ आधुनिक काल	९
(क) प्रथम चरण	१०
(ख) दोस्रो चरण	११
(ग) तेस्रो चरण	११
(घ) चौथो चरण	१२
अध्याय- ३	
विभिन्न पाँच निबन्धकारका निबन्धहरूको विश्लेषण	१८
३. पृष्ठभूमि	१९
३.१ लक्ष्मी प्रसाद देवकोटा	१९
३.१.१ वीरहरू	१९
३.१.२ गधा बुद्धिमान कि गुरु ?	२१
३.१.३. भलाद्मी	२३
३.२ शंकर लामिछाने	२५
३.२.१. जीवन एक प्राध्यापक	२५
३.२.२. सोमरस : स्वयं-रस	२६
३.२.३. अन्तिम पात पनि झर्छ	२८
३.३ भैरव अर्याल	२९
३.३.१. महापुरुषको सङ्गत	२९
३.३.२. लाहुरेको यात्रा संस्मरण	३१
३.३.३. ब्रह्माजीको प्रयोगशालाबाट	३३

३.४ कृष्णचन्द्रसिंह प्रधान ३४
३.४.१. मेरो यात्रा : टुकुचादेखि विष्णुमतीसम्म ३४
३.४.२. पाइला : आगतमा टेकेर ३६
३.४.३. आस्थाको द्वीपमा मान्छे ३८
३.५ गोविन्दराज भट्टराई ३९
३.५.१. यो देशमा लेखेर आखिर के हुन्छ ? ३९
३.५२. विश्वविद्यालय अग्निपूजा : सन्दर्भ पवित्र गुरु पूर्णिमा ४१
३.५.३. अनन्त पीडाहरूको भूमरीमा ४३
३.६ सिर्जनात्मक पत्रमा प्रस्तुत निबन्धप्रति आत्मसमीक्षा ४४
३.६.१. निबन्ध विधा लिनुका कारण र निबन्ध लेखनमा आफ्नो पृष्ठभूमि ४४
३.६.२ प्रस्तुत निबन्धहरूको आत्मसमीक्षा ४५
अध्याय- ४
निबन्ध सिर्जनाहरू ५८
४.१. मनको छाल पोख्न खोज्दा ५९
४.२. टोपी ६२
४.३. विश्वास ६६
४.४.बोकाको मन ६९
४.५. हेर्ने आँखाहरू ७३
४.६. मलाई 'ऐ'सित रिस उठिरहेछ ७५
४.७. लौरो ७९
४.८. सम्भावना ८१
४.९. भिखारी ८३
४.१०. कक्टेलवाद ८६
४.११. हतियार : व्यवस्थापन कि बेवास्तापन ? ८९
४.१२. सैद ९२
४.१३. भिटामिन 'एम' ९६
४.१४. नयाँ शब्द खोज्ने धुनमा १००
४.१५. उरिम १०५
४.१६. भ्रष्टाचार १०८
४.१७. नेतालाई चिठी १११
४.१८. अँगेरो ११४
४.१९. थुइक्क छोरीको बाबु ! ११८
४.२०. नाक-चाक-भेक-छेकको राजनीति १२२
सन्दर्भग्रन्थ सूची १२६